

Bildande av naturreservatet Hålabäcksmaderna i Ronneby kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Hålabäcksmaderna**.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Hålabäcksmaderna
Kommun	Ronneby
Socken	Öljehult
Lägesbeskrivning	5 km V Backaryd
Kartblad	Topografisk karta 3F NV Karlskrona
Naturgeografisk region	12 a Sydöstra Smålands skog och sjörika slättområde
Kulturgeografisk region	Sydsvenska höglandets skogsbygder
Fastigheter	Del av Hålabäck 1:6, 1:20-1:25, 1:23-1:28, 1:8 och 1:36
Markägarkategori	Privat
Servitut	Kraftledning
Samfälligheter	Samfällt fiske i Bräkneån
Nyttjanderätter	Betesarrende, jaktarrende
Andra gällande bestämmelser	---
Areal	Totalt 61,5 ha, varav 57,6 ha land och 3,9 ha vatten
Natura 2000-område	Del av SE0410168 Bräkneån, del av SE0410169 Hålabäck
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att:

- skydda ett vattendrag och bevara dess biologiska mångfald i såväl vatten- som strandmiljöer med skyddsvärda och andra för Blekinge ovanliga arter inom fisk-fauna, blötdjur, insektsfauna, kärlväxtflora, mossflora, svamp- och lavflora,
- bevara biologisk mångfald i såväl naturskogsmiljöer som i hävdade miljöer med rödlistade och andra för Blekinge ovanliga arter inom insektsfauna, kärlväxtflora, mossflora, svamp- och lavflora,
- återställa, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i gynnsamt tillstånd, såsom lek- och uppväxtmiljöer för öring, hävdade åmader och hagmarker, betespräglade skogar samt brynmiljöer,
- bevara geologiskt värdefulla avlagringar och formationer som åsbildningar,
- återskapa olikåldrig och mångskiktad blandlövskog, ädellövskog och blandskog i delar med kulturbarrskog,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer, vara tillgängligt och besöksvärt för allmänheten samt inbjuda till rika natur- och kulturmiljöupplevelser.

Syftet ska uppnås genom att merparten av skogen får utvecklas till vildmarkspräglad skog med endast begränsad skötsel i träd- och buskskikt, en mindre areal skogsmark utvecklas till betespräglad, lövdominerad skog i kombination med plockhuggning, och en mindre areal kulturbarrskog omförs till lövskog. Åmaderna ska hävdas genom slätter eller bete. Restaurering av lek- och uppväxtmiljöer för öring ska kunna utföras i Bräkneån, och död ved tillföras ån i de delar där den kantas av skog. Barrträd ersätts långsiktigt av lövträd i kantzonen mot ån, där så är möjligt. Vidare ska hagmarker och skogsbetesmark hävdas genom bete och röjningar. Mark med åker och/eller vall brukas genom traditionella metoder utan konstgödning eller kemiska bekämpningsmedel. Områdets våtmarker ska i största möjliga mån ha en naturlig hydrologi och en för respektive våtmarkstyp naturlig vegetation. Åtgärder vidtas även för att underlätta allmänhetens friluftsliv i området samt för att informera besökare om områdets naturvärden, geologi och kulturpräglade landskap. Åtgärder i området får inte missgynna de mycket höga naturvärden och prioriterade bevarandevärden som redan finns i naturreservatet.

Beskrivning av området

Naturreservatet består av en 1,8 km lång delsträcka av Bräkneåns dalgång ca 5 km väster om Backaryd i mellersta Blekinges skogsbygd. Bräkneåns dalgång, vilken i skogsbygden till största delen präglas av en mycket markerad topografi, vidgar sig i skärningar med andra sprickdalar. Mest utpräglad är vidgningen i Hålabäck där den breda dalbotten hyser ådalens och länets största (ca 13 ha) och förnämsta madslättermiljö med brunvensdominerade fuktängar som kontinuerligt har slagits i över 200 år.

Småbruket och de äldre odlingsformerna uppkomna ur ett mosaikartat brukningssätt präglar ännu dalbotten och avspglas såväl i mångfalden av naturmiljöer som i förekomsten av kulturhistoriska spår och fasta fornlämningar. Området utgörs centralt av ett pärlband av åmader utan egentligt träd- eller buskskikt (bl. a. Åkroken, Stora Hejan och Rytarmaden). Dessa omges av fuktängssträngar, lövsumpskogar, småodlingar, hagmarker, lövskogsdungar och blandskogar. I de kraftfulla sluttningarna växer naturskogsart-

ad ädellövskog, blandskog och barrskog. Inom området finns även partier med grankulturskog.

Ån är i huvudsak lugnflytande, men en kort kvillartad strömsträcka finns i reservatets nordvästra del. I reservatets sydvästra del ingår en mindre del av den oligotrofa sjön Äskan liksom sjöns utlopp i Bräkneån.

Underlagrande berggrund utgörs till största delen av granodiorit. Dominerande jordart inom reservatsområdet är svämsediment. Den större lövsumpskogen i områdets nordöstra del växer på ett underlag av kärrtorv. Av stort geologiskt värde är den forna åfåran med sjön Äskan, i vilken isälvsediment är avsatta. Naturreservatet omfattar endast den äldre åfårans sydligaste del där den söder om sjön Äskan belägna åsbildningen är ett tydligt exempel på isälvsavlagring. Invid Bräkneån i reservatets sydspets ingår den nordligaste delen av Bräkneåsen, en svagt utformad åsbildning som är omkring 3 meter hög.

Inom reservatsområdet finns en nyckelbiotop bestående av en 4,3 ha stor sumpskog i nordost som hyser rikligt med döda träd, högstubbar, död ved, lågor och rotvältor. I nyckelbiotopen har noterats arter som gammelgranslav, grynig blåslav och skriftlav. I övrigt ingår ekdominerade blandskogar, naturskogsartade barrskogar med inslag av ek samt ett par planterade granbestånd.

Rödlistade arter som har noterats inom reservatsområdet är flodpärlmussla (EN), mindre hackspett (NT), spillkråka (NT), ask (EN), oxtungsvamp (NT) och brandticka (NT), men det är ingen tvekan om att fler förekommer. Bland arter som tidigare varit rödlistade kan nämnas fjällsopp, bålgeting och den i landet ovanliga trollsländearten spetsfläckad trollslända. Flodpärlmussla omfattas även av EU:s art- och habitatdirektiv. Spillkråka samt de i övrigt noterade fågelarterna trana (häckande) och sparvuggla omfattas av EU:s fågeldirektiv, annex 1. Ån innehåller dessutom ett svagt bestånd av stationär öring. Utter, som är en rödlistad art (NT) och Natura 2000-art, har noterats på flera platser i Bräkneån, både uppströms och nedströms reservatsområdet.

Den invasiva, nordamerikanska strand- och våtmarksväxten skunkkalla har påträffats på tre ställen vid ån i reservatets nordvästra del.

Inom området finns ett flertal kulturhistoriska lämningar som husgrunder, torptomter, fossil åkermark, stenmurar och en tjärdal med tjärräna.

Vildmarksleden, en vandrings- och cykelled genom norra delen av Ronneby kommun, tangerar reservatets norra kant, vilket innebär att området har ett värde för friluftslivet.

Skälen för beslutet

Bräkneån är klassad som nationellt särskilt värdefullt vatten. Ån ingår i Natura 2000 (SE0410168 Bräkneån) och är även, tillsammans med de angränsande maderna, klassad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § miljöbalken (NK 9 Bräkneån).

Maderna, sumpskogen i nordost samt en silikatgräsmark i norr ingår i den nationella myrskyddsplanen, och i Natura 2000 (SE0410169 Hålabäck). Natura 2000-området omfattar även en del övrig skogsmark som inte är habitatklassad.

Inom reservatsområdet finns en nyckelbiotop (lövsumpskog 4,3 ha). Ytterligare några mindre delar av området som inte inventerats av Skogsstyrelsen bedöms hålla nyckelbiotopklass.

Prioriterade naturtyper, som alla ingår i Natura 2000, är *silikatgräsmarker* (6270), *fuktängar med blåttåtel eller starr* (6410), *lövsumpskog* (9080) och *mindre vattendrag* (3260). Arterna flodpärlmussla, spillkråka och spetsfläckad trollslända är prioriterade.

I naturreservatet finns prioriterade strukturer och funktioner som skoglig kontinuitet med varierad åldersstruktur och gamla träd, en representativ sammansättning av för regionen naturligt förekommande trädslag, grova träd, senvuxna träd, stående och ligande död ved i olika nedbrytningsstadier, död ved i våta skogsmiljöer, socklar i sumpmarker, naturlig hydrologi med kvillar, forssträckor och lugnflytande avsnitt i Bräkneån, naturlig hydrologi i sjön Åskans utlopp och i områdets våtmarker, slåtter- och betespåverkan i åmader och hagmarker, samt stenmurar, odlingsrösen och stengrunder.

Ett konkret hot mot naturvärden i naturreservatet, som kan påverkas inom ramen för reservatets föreskrifter och skötsel, är spridning av gran från de mindre granplanteringar som ingår i området. Detta kan åtgärdas genom avveckling av dessa granplanteringar.

Potentiella hot, som inte är aktuella vid tidpunkten för bildandet av naturreservatet är till exempel bortplockande av död ved i skogsmarker, utebliven hävd i slåtter- och betesmarker, för kraftigt eller för lågt betestryck, tillskottsutfodring av betesdjur, avmaskning av betesdjuren med avmaskningsmedel som kan vara skadligt för områdets insektsfauna, inträngande gran eller främmande trädslag samt fordonskörning som skadar områdets markförhållanden.

Genom detta beslut ges goda förutsättningar att ta ett helhetsgrepp över området för att bevara, vidareutveckla, vårda och lyfta fram Hålabäcksmadernas biologiska och geovetenskapliga bevarandevärdena samt dess värden för det rörliga friluftslivet.

Bildandet av naturreservatet Hålabäcksmaderna bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. Skyddet av Hålabäcksmaderna kommer att bidra till uppnåendet av etappmålet (inom *Levande sjöar och vattendrag*) om skydd av sötvattensmiljöer.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5,6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. uppföra byggnad, mast, antenn, luft- eller markledning, eller annan anläggning,
2. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi och ytförhållanden såsom att anlägga väg, borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, muddra, valla in eller anordna upplag,
3. ta sten, sand, grus, torv eller andra jordarter, eller bedriva mineralutvinning,

4. röja, gallra, avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
5. jaga tjäder, orre, järpe och morkulla,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. använda parasitbekämpningsmedel till betesdjur, i form som är skadlig för insekter när den utsöndras med spillningen.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

8. tillskottsutfodra betesdjur eller utfodra vilda djur annat än som åtel i direkt samband med vildsvinsjakt,
9. plantera eller så träd, buskar eller andra växter,
10. lagra virke eller skogsbränsle under vedinsekternas huvudsakliga flygtid,
11. hålla djur i betesfällorna under perioden 1 december – 31 mars.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter inom reservatet

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktigas tåla att följande åtgärder utförs och vidtas:

1. Utmärkning av reservatet och att informationstavlor om reservatet och intressanta/värdefulla objekt sätts upp och underhålls,
2. slåtter och/eller beteshävd av mader,
3. naturvårdsinriktad betesdrift i hagmarker, inägor och andra naturbetesmarker,
4. stängsling och stängselunderhåll,
5. röjningar och riktade avverkningar i gräsmarks-, busk- eller skogsvegetation, i syfte att bevara, vårda och utveckla prioriterade naturmiljöer/naturtyper, den biologiska mångfalden, kulturhistoriskt präglad vegetation och miljöer/lämningar samt fornlämningar,
6. avverkning av träd som riskerar att falla olämpligt samt undanflyttande av fallna träd som ligger olämpligt,
7. avverkning av kulturbarrbestånd,
8. restaurering av livsmiljöer för öring och flodpärlmussla genom utläggning av sten, grus, sand och död ved på lämpliga platser i ån,
9. istandsättning och underhåll av stigar/vandringsleder/vägar, stängselgenomgångar/-övergångar, rastplatser och andra liknande anläggningar eller anordningar för friluftslivet,
10. anläggande och underhåll av parkeringsplats öster om ån i områdets södra del,
11. undersökningar av växt- och djurliv, samt av mark- och vattenförhållanden,
12. uppföljning av områdets skötsel, och miljöövervakning,
13. bekämpning (t ex uppgrävning) av den invasiva växten skunkkalla som etablerat sig i delar av ån.

C. Förslag till föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. skada mark, förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. skada bottenar i vattenområden,
3. prospektera efter mineral,
4. skada fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar,
5. otillbörligt störa djurlivet,
6. skada växande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt,

7. fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
8. plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än vad som rimligen behövs för artbestämning,
9. inplantera för området främmande växt- eller djurart, liksom för trakten främmande raser/typer,
10. medföra ej kopplad hund annat än vid jakt,
11. framföra fordon eller rida annat än på befintliga vägar inom naturreservatet,
12. tälta eller ställa upp husvagn eller husbil mer än ett dygn,
13. göra upp eld annat än på särskilt iordningställd eldstad.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

14. bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning, markering, fällfångst, installation av utrustning eller någon form av åverkan på växt- eller djurliv,
15. nyttja området för tävling, lägerverksamhet eller övning som kan verka störande på naturen eller på allmänhetens friluftsliv,
16. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftsverksamhet,
17. avlägsna död ved från vattendraget.

Föreskrifter under A och C ska inte utgöra hinder för:

- utövande av nyttjanderätter och servitut eller underhåll och reparationer av befintliga ledningsnät och andra anläggningar enligt gällande servitut och nyttjanderätter,
- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B1-13 ovan,
- ägaren till fastigheter Hålabäck 1:23 och 1:28 att ha båtplats för mindre båt i Bräkneån och i sjön Äskan,
- ägaren till fastigheter Hålabäck 1:23 och 1:28 att använda väg för personbiltransport till den sommarstuga som är belägen i området men som ej ingår i reservatet,
- ägaren till fastigheter Hålabäck 1:23 och 1:28 att efter samråd med länsstyrelsen upprusta träbron över sjön Äskans utlopp till ursprungligt skick med bibehållen karaktär och funktion om ej annat överenskommits.

Rätten till fiske i Bräkneån och Äskan påverkas inte av reservatsbestämmelserna.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för reservatet är bl.a:

- 7 kap 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap 15 § miljöbalken,
- biotopskyddsområde enligt 7 kap 11 § miljöbalken, gällande lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet, som alléer, källor med omgivande våtmarker i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar,

- artskyddsförordningen (2007:845), gällande till exempel insamling av vissa arter,
- föreskrifterna i kulturmiljölagen (1988:950). Kulturminneslagen bytte namn till kulturmiljölagen vid årsskiftet 2014. Vissa oregistrerade fornlämningar är i och med lagändringen nu fornlämningar,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Fastställelse av skötselplan

Skötselplan kommer att tas fram och fastställas i efterhand.

Ärendets beredning

Hålabäcksmadernas stora natur- och kulturmiljövärden har varit kända mycket länge. Den konkreta frågan om ett naturreservat väcktes 2007 då länsstyrelsen avgränsade ett område som föreslaget naturreservat, och samtidigt kontaktade samtliga berörda markägare. I december 2008 hölls ett informationsmöte med alla berörda markägare på Bräknegården i Bälganet.

Som ett led i reservatsplaneringen gjordes under 2008 en inventering av trollsländsfau-
nan i anslutning till ån.

Under 2010 värderades de berörda delarna av området, och därefter skedde förhandling med fastighetsägarna. Under 2012 och 2013 skrevs avtal med intrångsersättning med berörda fastighetsägare.

De delar av fastigheten Hålabäck 1:7 och 1:31 som ingått i det ursprungliga reservats-
förslaget togs bort efter önskemål från fastighetsägaren. För dessa delar tecknades 2012
i stället ett 10-årigt naturvårdsavtal.

Ett förslag till beslut togs fram och remitterades till sakägare och andra intressenter i
början av 2016. Ingen har haft några invändningar mot förslaget.

Beslutets giltighet

Detta beslut gäller den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § MB
träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i länets författningssamling och gäl-
ler omedelbart även om de överklagas.

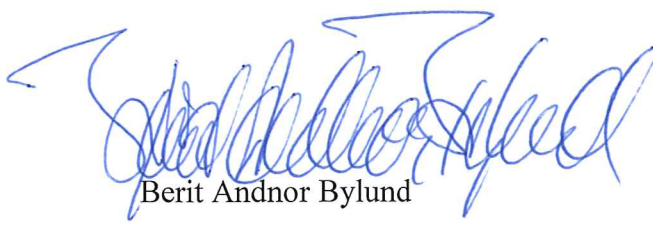
Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, inom tre
veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

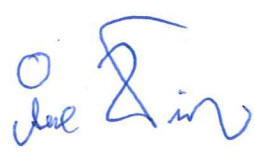
Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Berit Andnor Bylund.

I beslutet deltog även länsjurist Sofia Kullman, antikvarie Magnus Petersson och områdesskyddssamordnare Åke Widgren, den sistnämnda som föredragande.

Berit Andnor Bylund

Åke Widgren

Kungöres i länets författningssamling och ortstidning.

Bilagor:

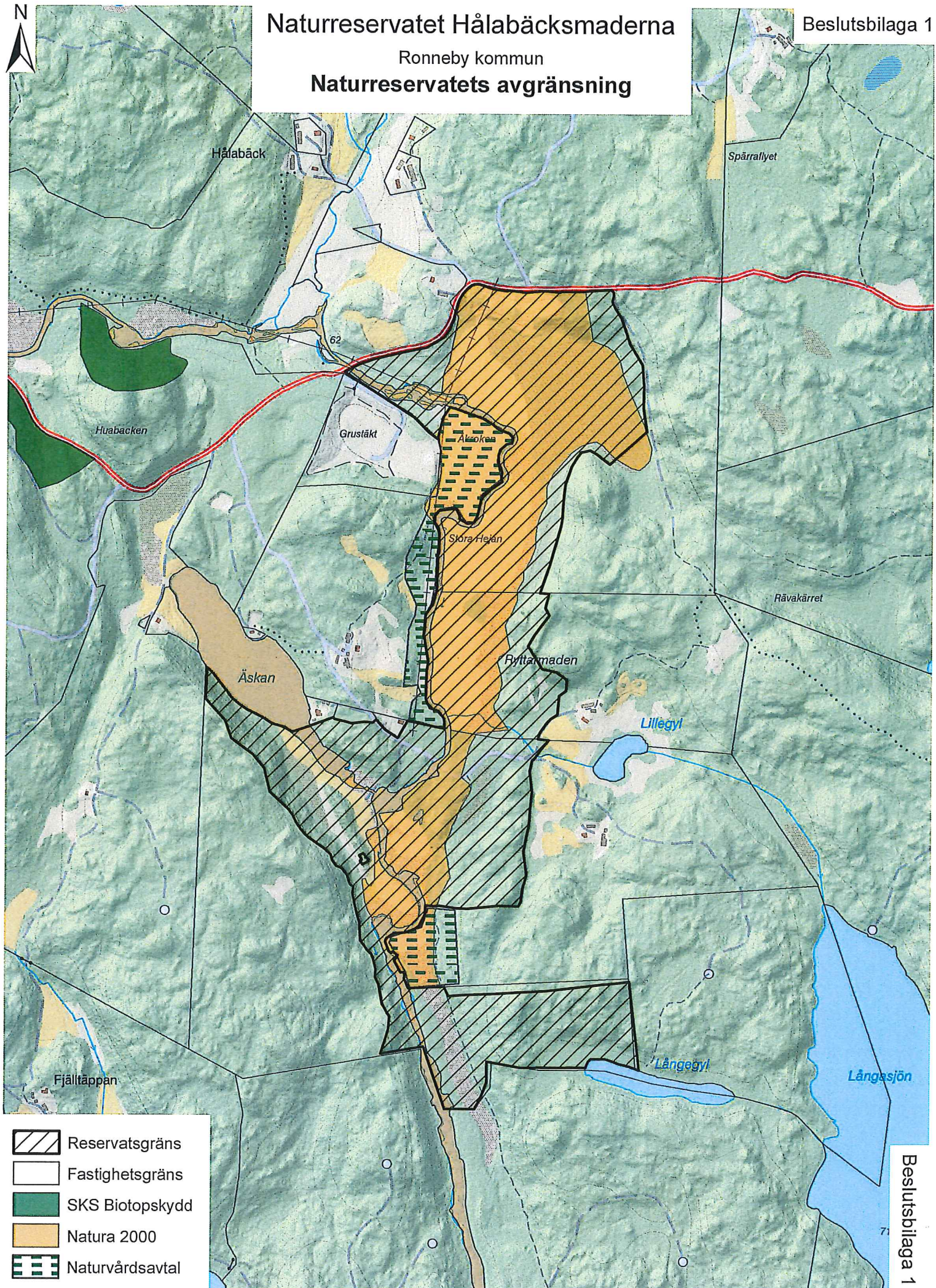
1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med B-föreskriftsområden
3. Hur man överklagar

Naturreseptatet Hålabäcksmaderna

Ronneby kommun

Naturreseptatets avgränsning

Beslutsbilaga 1

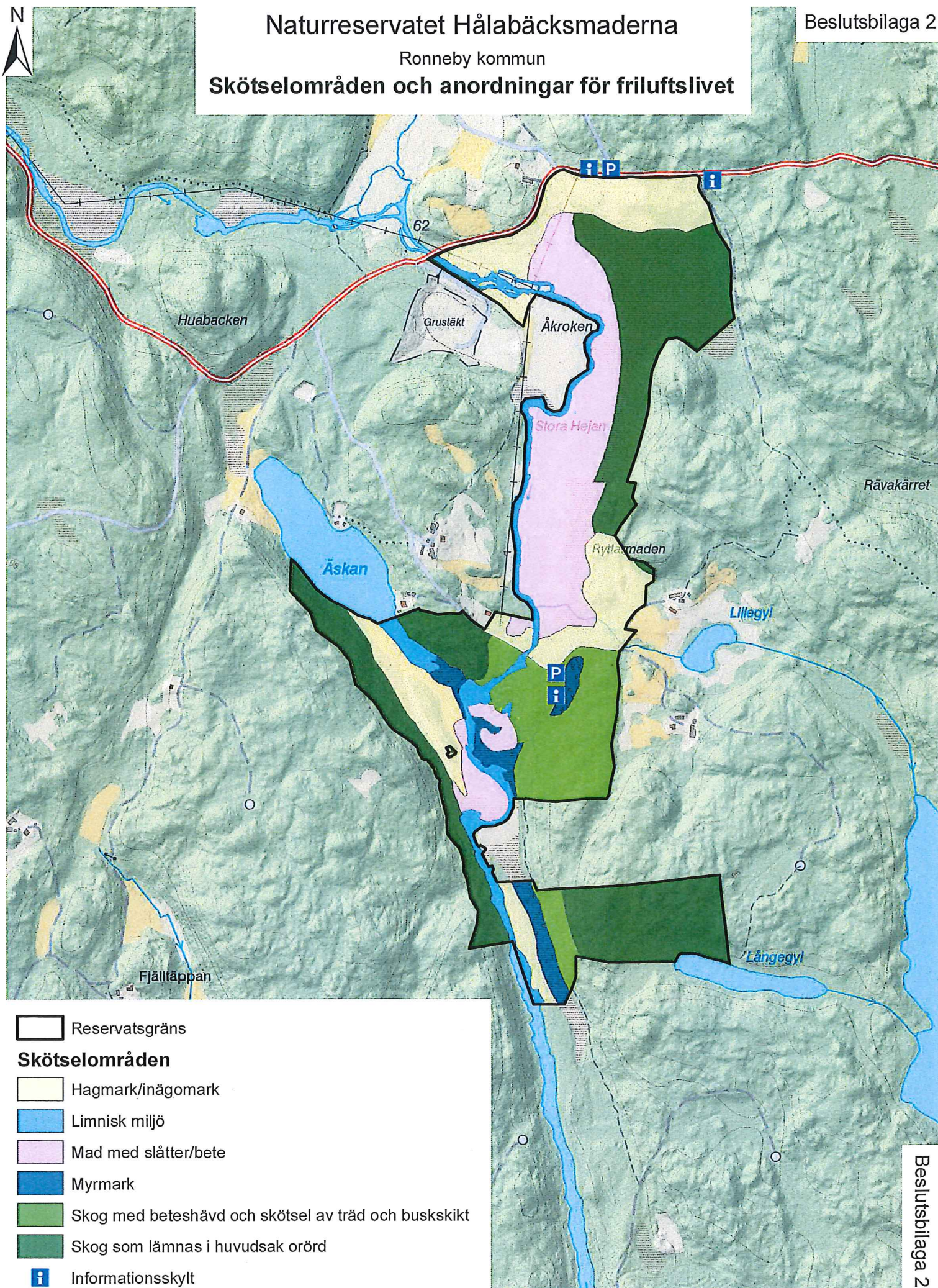

Naturreseptatet Hålabäcksmaderna

Ronneby kommun

Skötselområden och anordningar för friluftslivet

Beslutsbilaga 2

Reservatsgräns

Skötselområden

Hagmark/inägomark

Limnisk miljö

Mad med slåtter/bete

Myrmark

Skog med beteshävd och skötsel av träd och buskskikt

Skog som lämnas i huvudsak orörd

Informationsskylt

Parkeringsplats